

Полтавець Тетяна Васи́лівна,
головний спеціаліст відділу забезпечення комісій і колегіальних органів з питань оціночної діяльності Управління роботи з оцінювачами та суб'єктами оціночної діяльності Департаменту оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності Фонду державного майна України

ЗАХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ

На сьогодні в Україні, незважаючи на складну ситуацію та воєнний стан продовжуються демократичні перетворення, які супроводжуються реформуванням різних сфер. Війна створила нові можливості для корупції, тому у майбутньому є вірогідність ризику для післявоєнної відбудови України, її подальшого розвитку в напрямку євроінтеграції, впровадження визнаних міжнародних практик і стандартів.

В Україні наявна правова та інституційна основа для боротьби з корупцією: створено низку антикорупційних державних органів, приймаються Антикорупційні Стратегії, Антикорупційні Програми, запроваджуються інституції Уповноважених з антикорупційної діяльності. Усі ці заходи направлені на забезпечення дотримання Україною міжнародних зобов'язань в частині боротьби з корупцією, приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема пов'язаних із процесом її європейської інтеграції. Першочерговим завданням має стати забезпечення відповідності законодавства України вимогам та рекомендаціям Конвенції ООН проти корупції, Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією, Конвенції ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях, Директиви 2017/1371 Європейського Парламенту про боротьбу з шахрайством, спрямованим проти фінансових інтересів Союзу тощо. З цією метою усі зусилля спрямовуються на реалізацію та вдосконалення правових норм, зокрема важливим є закріплення у Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки мети досягнення прогресу в запобіганні та протидії корупції, забезпечення злагодженості щодо здійснення антикорупційної діяльності усіма уповноваженими суб'єктами та органами влади і місцевого самоврядування [1].

Удосконалення антикорупційної політики є необхідним, так як від цього залежить результативність і функціонування держави та державного апарату. Для цього варто переходити до практичної реалізації визначених у Стратегії заходів, активізувати діяльність антикорупційних органів щодо виявлення вчинених корупційних правопорушень, притягнення винних до відповідальності, що буде дієвим лише за умови політичної волі уповноважених на це суб'єктів. Варто погодитись з тим, що реальна протидія корупції полягає не стільки у посиленні кримінальної функції держави, її контролі, як у використанні та дотриманні демократичних принципів функціонування правової держави та бажання при цьому її керівництва дійсно подолати це негативне явище [2, с. 26]. Тобто при відсутності бажання неможливо говорити про наміри та про удосконалення державної антикорупційної політики. Тому варто звернути увагу на політичну сферу та корупційні прояви у ній.

Заходи щодо удосконалення антикорупційної політики у політичній сфері мають бути направлені на моніторинг корупційних факторів, вивчення механізму корупційних діянь, здійснення аналізу їх рівня та структури, визначення ефективності антикорупційних заходів. Це дасть змогу визначити відповідність розробленої Антикорупційної Стратегії і її заходів реальним результатам, оцінити її ефективність, розробити заходи протидії корупції у політичній сфері [3, с. 126–127].

До шляхів удосконалення антикорупційної політики у політичній сфері, на мою думку, варто віднести такі заходи:

1. Удосконалення виборчого законодавства у питанні формування представницьких органів влади.

Такі норми варто закріпити з метою недопущення до управління державними справами представників кримінальних структур, некомпетентних та підставних осіб, які будуть представляти індивідуальні та олігархічні інтереси. Варто внести зміни до Конституції України, Виборчого кодексу, зокрема ст. 75 та ст. 134 ВК, де передбачити вимоги до кандидатів на пост Президента України, народних депутатів, визначивши необхідність відповідного рівня освіти, компетентності, досвіду у політичній сфері чи громадській діяльності.

Необхідно забезпечити чіткий державний і громадський контроль за дотриманням порядку фінансування виборчих кампаній, дотриманням прозорості виборчого законодавства на усіх етапах. З цією метою слід прийняти закон щодо фінансування політичних партій дотримуючись рекомендацій та стандартів РЄ,

GRECO, Венеціанської комісії в питаннях державного фінансування, непрямой державної підтримки політичних партій, запровадження ефективних санкцій за порушення норм і вимог. При цьому на НАЗК покласти обов'язок підвищити результативність фінансового контролю й перевірки звітності політичних партій та забезпечити функціонування електронної системи подання та оприлюднення звітності політичних партій про надходження та використання коштів виборчих фондів.

2. Законодавчо закріпити правила етичної поведінки народних депутатів України шляхом внесення змін до чинного Закону України «Про статус народного депутата України», визначити їх відповідальність за недотримання Регламенту, порушення процедури голосування, невиконання доручень Верховної Ради. Необхідним є прийняття Закону України «Про лобізм» з метою усунення можливостей для його проявів. У цьому контексті варто також вжити заходів щодо реалізації та дотримання Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)» з метою недопущення їх втручання у політичну сферу, контроль за яким покласти на НАБУ, зокрема в умовах воєнного стану на прийняття рішень у політичній сфері та державному секторі.

3. Забезпечити підконтрольність та відповідальність органів влади перед суспільством у процесі прийняття рішень, нормативно закріпити механізм суспільного та громадського впливу на діяльність державних органів.

4. Змінити суть та підходи до розуміння природи державної служби, посилити звітність, прозорість, відповідальність державних службовців шляхом запровадження адміністративної/кримінальної відповідальності керівників за невиконання вимог законодавства щодо притягнення порушників антикорупційного законодавства до дисциплінарної відповідальності.

5. Привести національне законодавство у відповідність Директиви ЄС 2019/1937 з урахуванням досвіду запровадження інституту захисту викривачів корупції в Україні, забезпечити дієву реалізацію Закону України «Про запобігання корупції» та Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо упорядкування окремих питань захисту викривачів».

6. Привести у відповідність до міжнародних стандартів положення Кримінального кодексу України в частині корупційних

та пов'язаних з корупцією правопорушень, зокрема визначити перелік іноземних посадових осіб (відповідно до стандартів Конвенції ОЕСР про боротьбу з хабарництвом) які можуть бути учасниками міжнародних торгівельних операцій; посилити відповідальність за вчинення корупційних правопорушень державними службовцями, особами, що займають посади в органах влади, виключити можливість їх подальшої участі в управлінні державою, навіть якщо судимість є знятою чи погашеною.

7. Прийняти закон про ратифікацію Конвенції ОЕСР про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях.

Підводячи підсумок, зазначимо, що війна вплинула на функціонування держави, зокрема й на політичну сферу. Під час воєнного стану відбулось послаблення антикорупційного законодавства, яке варто поновити, зважаючи на необхідність виконання Україною міжнародних зобов'язань:

- відновити процес подання електронних декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави, поновити фінансовий контроль за їх діяльністю;

- запровадити єдині системи збору, обробки та оприлюднення статистичної інформації про виявлення корупційних правопорушень у політичній сфері, здійснення щодо них проваджень;

- забезпечити звітування перед міжнародною спільнотою про стан виконання антикорупційного законодавства та здійснені антикорупційні заходи;

- створити Координаційну групу з питань антикорупційної політики, залучити до її роботи громадськість та міжнародних партнерів, здійснювати контроль за притягненням посадовців до відповідальності за порушення антикорупційного законодавства;

- здійснювати незалежну оцінку ефективності діяльності НАБУ, НАЗК, САП за участю міжнародних експертів з визначення результативності їх антикорупційної діяльності у політичній сфері;

- доручити НАБУ постійно здійснювати контроль за призначенням на керівні посади в державні органи та органи влади осіб, вивчати їх кандидатури, аналізувати доцільність змін.

Список використаних джерел

1. Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки від 20.06.2022 р. Закон України № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.

2. Скулиш Є. Антикорупційна політика держави та її вплив на розвиток суспільства. Вісник Національної академії прокуратури України, 2011. № 2. С. 22–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2011_2_6.

3. Возний В.І. Антикорупційна політика в Україні: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 241 с.

4. Про запобігання корупції від 14.10.2014 р. Закон України №1700-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.

Садовничий Богдан Олександрович,
аспірант відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА

В зв'язку з початком проведення Антитерористичної операції, а згодом Операції об'єднаних сил, починаючи з 2014 року перед органами державної влади та органами місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами, організаціями, постало питання забезпечення належними умовами проживання внутрішньо переміщених осіб, які були вимушені залишити власні оселі на території окремих районів Донецької та Луганської областей. Нагальне розв'язання даного питання стало життєво необхідним у 2022 році, після початку повномасштабної війни Російської Федерації проти України та, як наслідок, збільшення кількості українців, які були змушені виїхати з тимчасово окупованих територій в інші населені пункти України з метою збереження власного життя.

Своєю чергою, забезпечення необхідної кількості житла для осіб, які потребують поліпшення житлових умов, можливе шляхом забудови територій, які знаходяться в користуванні органів державної влади та органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій, приватними юридичними особами на умовах розподілу житла між останніми, після введення житлових багатоповерхових будинків у експлуатацію. Залучення приватних інвесторів, які готові побудувати на земельних ділянках, для прикладу, університетів, військових частин, лікарень, багатоповерхові житлові будинки, створило передумови для